

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA nr. 706
din 06.12.2017

Dosar nr: 462/2017

Petiția nr: 4511/05.09.2017

Petentă: Asociația Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință

Reclamat: Ministerul Educației Naționale

Obiect: nereglementarea modului în care sunt organizate slujbe și alte servicii religioase în incinta școlilor publice

I. Numele, domiciliul și sediul părților

I. 1. Numele și sediul petentei

1.1.1. Asociația Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință, .

I. 2. Numele și sediul reclamatului

1.2.1. Ministerul Educației Naționale, .

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Petenta consideră discriminatorie nereglementarea modului în care sunt organizate slujbe și alte servicii religioase în incinta școlilor publice.

III. Citarea părților

3.1. În temeiul art. 20, alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), s-a îndeplinit procedura de citare.

3.2. Părțile au fost citate pentru data de 03.10.2017 (filele 15-16 din dosar).

3.3. La audierea din 03.10.2017 părțile nu s-au prezentat.

3.4. Punctele de vedere ale reclamatului au fost trimise petentei, fiind solicitate concluzii scrise (filele 37-38 din dosar).

IV. Susținerile părților

4.1. Susținerile petentei

4.1.1. Prin petiția înregistrată la CNCD cu **nr. 4511/05.09.2017** (filele 1-10 din dosar) petentul arată că școlile publice acceptă oficierea de slujbe și alte servicii religioase în timpul programului școlar, copiii fiind duși într-o sală pentru împărtășanie sau spovedanie, în afara orelor de religie. Nu există o reglementare din partea ministerului reclamat privind modul de organizare a acestor evenimente.

A depus la dosar înscrisuri (filele 11-14 din dosar).

Al doilea exemplar filele 17-33 din dosar.

4.1.2. Prin concluziile scrise depuse la dosar petenta solicită respingerea excepției de necompetență, arătând că obiectul petiției nu este o reglementare legală. Pe fond, menține cele arătate anterior.

4.2. Susținerile reclamatului

Prin adresa înregistrată la CNCD cu **nr. 5175/06.10.2017** (filele 33-36 din dosar) partea reclamată arată următoarele:

- invocă excepția de necompetență materială a CNCD, pe baza Deciziei nr. 997/2008 a Curții Constituționale;

- includerea orelor de religie ca disciplină școlară, parte a trunchiului comun, nu încalcă dreptul la libertatea conștiinței;

Prezența reprezentanților cultelor la festivitățile de deschidere a anului școlar este gestionată de conducerile unităților școlare și consiliile de administrație.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. Colegiul director constată că în cadrul unor instituții de învățământ de stat, în afara orelor de religie, se oficiază slujbe și se acordă diferite servicii religioase în timpul programului școlar. Nu există o reglementare din partea reclamatului privind modul în care astfel de evenimente pot fi organizate în instituțiile publice de învățământ. Totodată se constată că petentul nu a probat existența unor situații în care la aceste evenimente ar fi fost obligate persoane să participe contrar convingerilor lor.

5.2. Colegiul director respinge excepția de necompetență materială invocată de partea reclamată, întrucât nu se supune analizei caracterul discriminatoriu al unei anumite legi.

5.3. Având în vedere faptul că petentul nu a prezentat cazuri concrete în care elevii ar fi fost obligați să participe la evenimente religioase în școală fără acordul părinților, Colegiul director poate analiza doar unele principii relevante, nu o anumită faptă de discriminare.

5.4. Conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, *„în societățile democratice, în care coexistă mai multe religii în cadrul aceleași populații, poate fi necesar să se introducă restricții privind libertatea de gândire, de conștiință și de religie, având ca scop concilierea intereselor diverselor grupuri de a asigura respectarea fiecărei credințe”*, însă statul are rolul de a fi un regulator neutru și imparțial, el trebuie să realizeze ordinea publică, armonia religioasă și toleranța într-o societate democratică (**Grzelak împotriva Poloniei**, 15 iunie 2010). Discriminarea pe criteriul religiei sau convingerii înseamnă că statul eșuează în a

fi neutru. Neutralitatea statului față de culte este o obligație (**Relionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas și alții împotriva Austriei**, 31 iulie 2008).

5.5. Curtea Constituțională a României, prin **Decizia nr. 669/12.11.2014** arată:

„19. Curtea constată că Legea fundamentală garantează părinților dreptul la îngrijirea și educarea copiilor lor și cuprinde dreptul la educarea religioasă. De aceea, este rimordial dreptul acestora de a transmite copiilor convingerile proprii legate de probleme religioase. De asemenea, părinții au dreptul de a-și ține departe copiii de convingeri religioase. Însă acest drept de educare nu aparține exclusiv părinților, statul, căruia i s-a încredințat controlul asupra întregului sistem școlar, asumându-și în mod autonom și concurent o misiune proprie de educare, corelativă cu cea a părinților. Rezultă că, pe de o parte, există o obligație negativă a statului de nu interveni în formarea sau aderarea la o convingere sau credință religioasă, iar, pe de altă parte, există și obligația pozitivă potrivit căreia, în măsura în care persoana se manifestă în sensul studierii sau receptării învățăturilor unui anumit cult sau credință religioasă, să creeze cadrul legislativ și instituțional necesar exercitării drepturilor prevăzute de art. 29 și art. 32 din Constituție. Însă, în niciun caz o persoană nu poate fi pusă ab initio în situația de a-și apăra sau proteja libertatea conștiinței, pentru că o asemenea abordare ar contraveni obligației negative a statului, care, în virtutea acestei obligații, nu poate impune studierea religiei. Așa fiind, **numai după exprimarea dorinței** elevului major, respectiv a părinților sau a tutorelui legal instituit pentru elevul minor, de a-și însuși prin studiu preceptele specifice unui anumit cult religios intervine obligația pozitivă a statului de a asigura cadrul necesar menționat. În adoptarea reglementărilor sale în domeniul învățământului, legiuitorul trebuie să țină seama de faptul că art. 29 alin. (6) din Constituție garantează dreptul la învățământul religios și nu obligația de a frecventa cursuri de religie. Sub acest aspect manifestarea liberă a opțiunilor implică în mod necesar inițiativa proprie a persoanei în sensul frecventării disciplinei Religie, iar nu consimțirea tacită sau refuzul expres. Exprimarea unei opinii din perspectiva prevederilor constituționale referitoare la libertatea conștiinței și a religiei aplicabile în domeniul învățământului religios trebuie să aibă întotdeauna un sens pozitiv (persoana alege să studieze religia), iar nu un sens negativ (persoana alege să nu studieze religia), întrucât în cea de-a doua ipoteză persoana este prezumată ca manifestând deja opțiunea de a studia, fiind nevoită să acționeze ulterior pentru excluderea sa din grupul de studiu. Or, o atare reglementare nu reprezintă altceva decât o constrângere a persoanei în manifestarea unei opțiuni, ceea ce de plano, contravine libertății conștiinței consacrată de Constituție.

20. Curtea Constituțională constată că școala trebuie să fie deschisă pentru idei și valori religioase, deoarece, potrivit dispozițiilor art.29 alin.(2) din Constituție, statul garantează libertatea conștiinței care trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.

21. De aceea, statului îi este interzis să adopte soluții legislative care pot fi interpretate ca fiind lipsite de respect față de convingerile religioase sau filozofice ale părinților, motiv pentru care organizarea activității școlare trebuie să se subordoneze atingerii unui scop de conciliere în exercitarea funcțiilor pe care și le asumă în procesul de educație și de predare a religiei cu respectarea dreptului părinților de a asigura educația în conformitate cu propriile convingeri religioase. Ca parte a sistemului constituțional de valori, libertății de conștiință religioase îi este atribuit imperativul toleranței, în special în relație cu demnitatea umană garantată de art.1 alin.(3) din Legea fundamentală, ce domină ca valoare supremă întregul sistem de valori. Acest motiv exclude, de principiu, ca activitățile și comportamentele ce izvorăsc dintr-o anumită atitudine de credință ori de convingeri filozofice non-religioase să fie supuse sancțiunilor pe care statul le prevede pentru un asemenea comportament, indiferent de motivațiile de credință ale persoanei în cauză.

22. Pentru a fi deplin respectată libertatea de conștiință și religie, care implică libertatea de a aparține sau nu vreunei religii, consacrate de art. 29 alin. (1), (2) și (6) din Constituție, legiuitorul este ținut de o obligație de neutralitate și imparțialitate. Această obligație este realizată în situația în care statul veghează la respectarea acestor libertăți, consacrand posibilitatea părinților, reprezentanților legali ai elevilor minori, respectiv posibilitatea elevilor majori, de a solicita participarea la orele de religie.”

5.6. În consecință, **OMECS nr. 5232/2015**, la art. 3 alin. 1, prevede: „părinții/tutorii legal instituți ai elevilor minori, respectiv elevii majori care doresc să își exercite dreptul de a participa la ora de Religie își exprimă opțiunea în scris, într-o cerere adresată unității de învățământ, în care precizează și numele cultului solicitat”.

5.7. Având în vedere aceste aspecte, Colegiul director recomandă reclamatului să elaboreze o normă juridică care reglementează activitățile cu caracter religios în unitățile de învățământ preuniversitar, respectând următoarele condiții: părinții/tutorii legal instituți ai elevilor minori, respectiv elevii majori au libertatea de a participa sau nu la aceste activități fără consecințe disciplinare sau de altă natură, se manifestă respect reciproc între diferitele religii în spiritul ecumenismului, decizia organizării unor astfel de evenimente aparține Consiliului de Administrație al școlii.

5.8. Colegiul director apreciază că în măsura în care participarea la activitățile cu caracter religios în învățământul preuniversitar se desfășoară fără acordul prealabil al părinților/tutorilor legal instituți ai elevilor minori, respectiv elevilor majori, având caracter obligatoriu, cu consecințe disciplinare sau de altă natură, fapta reprezintă discriminare

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. respinge excepția de necompetență materială conform art. 28-32 din **Procedura internă de soluționarea petițiilor și sesizărilor** (cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință);

2. recomandă reclamatului să elaboreze o normă juridică care reglementează activitățile cu caracter religios în unitățile de învățământ preuniversitar, respectând următoarele condiții: părinții/tutorii legal instituți ai elevilor minori, respectiv elevii majori au libertatea de a participa sau nu la aceste activități fără consecințe disciplinare sau de altă natură, se manifestă respect reciproc între diferitele religii în spiritul ecumenismului, decizia organizării unor astfel de evenimente aparține Consiliului de Administrație al școlii (cu 6 voturi pentru și 1 împotriva a membrilor prezenți la ședință);

3. în măsura în care participarea la activitățile cu caracter religios în învățământul preuniversitar se desfășoară fără acordul prealabil al părinților/tutorilor legal instituți ai elevilor minori, respectiv elevilor majori, având caracter obligatoriu, cu consecințe disciplinare sau de altă natură, fapta reprezintă discriminare (cu 6 voturi pentru și 1 împotriva a membrilor prezenți la ședință);

4. o copie a prezentei hotărâri se va comunica părților (cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință).

VI. Modalitatea de plată a amenzii: —

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BERTZI THEODORA – Membru

DINCĂ ILIE – Membru

GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru

HALLER ISTVÁN – Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

SANDU TATIANA VERONICA – Membru

Data redactării: 06.12.2017

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

Red.: Haller István